

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

Stat-Horizon

การปรับปรุงความครอบคลุมของสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน

พิชามญชุ์ กิตติอัครเสถียร
ธนาคารแห่งประเทศไทย

มิถุนายน 2566

บทความนี้เป็นทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทย
การกล่าว ตัด หรืออ้างอิง ข้อมูลบางส่วนตามสมควรในบทความนี้
จะต้องกระทำโดยถูกต้อง และอ้างอิงถึงผู้เขียนและธนาคารแห่งประเทศไทย โดยชัดเจน

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

บทคัดย่อ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ปรับปรุงสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน หรือที่รู้จักกันในชื่อ “หนี้ครัวเรือน” ให้มีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เครื่องชี้สามารถสะท้อนภาพภาระหนี้ที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด และยังเป็นข้อมูลสนับสนุนการออกนโยบายหรือมาตรการให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ดียิ่งขึ้น โดยมีการปรับปรุงด้านขอบเขตของผู้ให้กู้ จากเดิมที่ครอบคลุมเฉพาะเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินที่รับฝากเงินและไม่รับฝากเงิน ได้เพิ่มความครอบคลุมไปถึงกลุ่มผู้ให้กู้อื่น ๆ ด้วย ได้แก่ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) การเคหะแห่งชาติ ธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด (พิโกไฟแนนซ์) และสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งได้รวมอยู่ในสถิติเดิมแล้ว

สถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนที่ปรับปรุงแล้วมีข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ไตรมาส 1/2555 เป็นต้นไป โดยการปรับปรุงครั้งนี้ ทำให้ยอดคงค้างของเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน ณ ไตรมาส 1/2566 อยู่ที่ 16.0 ล้านล้านบาท หรือมีสัดส่วนร้อยละ 90.6 ต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากก่อนการปรับปรุง 7.7 แสนล้านบาท หรือร้อยละ 4.3 ของ GDP อย่างไรก็ตาม โครงสร้างสัดส่วนเงินให้กู้ยืมที่จำแนกตามวัตถุประสงค์ยังคงใกล้เคียงกับโครงสร้างเดิมก่อนการปรับปรุง โดยเป็นการกู้ยืมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยเป็นหลัก รองลงมาคือการกู้ยืมเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลทั่วไป และการกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ

สารบัญ

บทคัดย่อ	2
1. บทนำ	4
2. นิยามและขอบเขตของข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน	6
3. การปรับปรุงสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน	9
4. บทสรุป	12
เอกสารอ้างอิง	13
ภาคผนวก	15

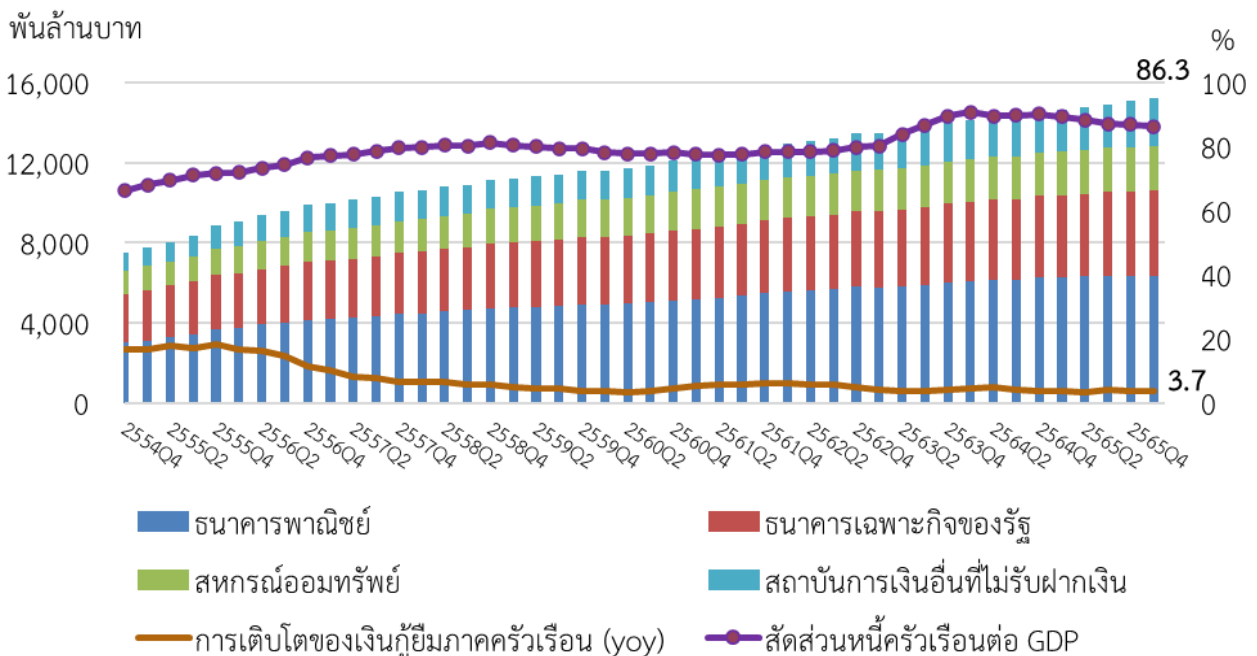
การปรับปรุงความครอบคลุมของสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน*

1. บทนำ

หนี้ครัวเรือนเป็นตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญตัวหนึ่งที่หน่วยงานภาครัฐทุกประเทศ รวมถึงไทย โดย ธปท. ได้มีการติดตามอย่างใกล้ชิด เนื่องจากเป็นเครื่องชี้ที่สะท้อนถึงควมมีเสถียรภาพหรือความเปราะบางทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ซึ่งสามารถส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้ นอกจากนี้ยังสามารถสะท้อนโครงสร้างของตลาดสินเชื่อภาคครัวเรือน

ประเทศไทยมีระบบการเงินที่พึ่งพิงธนาคารเป็นหลักหรือที่เรียกว่า Bank-based economy ดังนั้นผู้ให้กู้หลักแก่ภาคครัวเรือนจึงเป็นธนาคารพาณิชย์และธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ จากรูปที่ 1 เห็นได้ว่าธนาคารเป็นผู้ให้กู้ที่ครองสัดส่วนตลาดมากกว่าร้อยละ 70 ของเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนทั้งหมดมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา บทบาทของธนาคารมีแนวโน้มค่อย ๆ ลดลง และถูกแทนที่ด้วยเงินให้กู้ยืมจากสหกรณ์ออมทรัพย์และสถาบันการเงินอื่น โดยเฉพาะธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล ลีสซิ่ง และบริษัทบัตรเครดิต ค่อย ๆ เพิ่มบทบาทมากขึ้น สังเกตได้จากสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

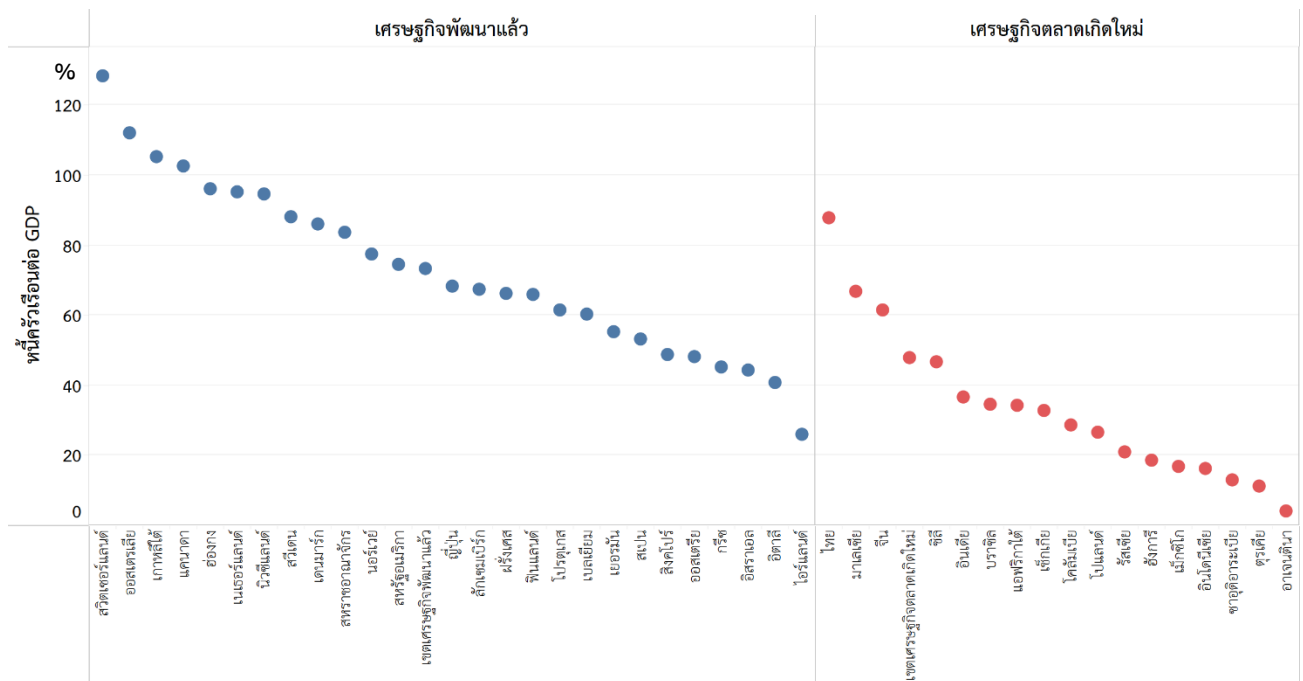
รูปที่ 1 แผนภูมิยอดคงค้างเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามผู้ให้กู้และเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนต่อ GDP ก่อนการปรับปรุงความครอบคลุม

* ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณสุวัชชัย ใจซื่อ คุณคุณทิพย์ ตรงธรรมกิจ คุณวิชชวรรณ วรฉัตราวณิช และคุณชญากัญญา ประเสริฐบัญชาชัย สำหรับความร่วมมือ การสนับสนุน และคำแนะนำที่มีค่าตลอดระยะเวลาการศึกษาปรับปรุงในครั้งนี้

การศึกษาเชิงประจักษ์หลายชิ้นบ่งชี้ว่า การขยายตัวของระดับหนี้ครัวเรือนเป็นการเพิ่มความเสี่ยงการเกิดวิกฤตการเงินและสามารถนำไปสู่การชะลอตัวของการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในบทความเรื่องหนี้ครัวเรือนและเสถียรภาพทางการเงินของ IMF ปี 2017 ระบุว่า อัตราส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ที่เพิ่มขึ้นมีทั้งผลดีและผลเสีย อย่างไรก็ตาม ผลดีจะเกิดขึ้นเพียงระยะสั้น แต่กลับส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางการเงินในระยะกลางและระยะยาว โดยในระยะสั้น หนี้ครัวเรือนที่สูงขึ้นสัมพันธ์กับการบริโภคและการจ้างงานที่สูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แต่ผลดีเหล่านี้จะกลับสู่สภาพเดิมภายใน 3 - 5 ปี การขยายตัวมากขึ้นของหนี้ครัวเรือนในระยะกลางและระยะยาวนั้นสัมพันธ์กับความเสี่ยงของการเกิดวิกฤตในระบบการเงิน เนื่องจากอาจส่งผลให้ภาคครัวเรือนไม่สามารถชำระหนี้ได้ ยิ่งไปกว่านั้นหากเกิดการผิณฑชำระหนี้ในวงกว้างอาจนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจได้ในที่สุด ผลเสียเหล่านี้จะยิ่งมากขึ้นเมื่อระดับหนี้ครัวเรือนยิ่งสูงและเห็นชัดเจนในเขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้ว (Advanced market economies) มากกว่าเขตเศรษฐกิจตลาดเกิดใหม่ (Emerging market economies) ที่ส่วนใหญ่มีระดับหนี้ครัวเรือนและการมีส่วนร่วมในตลาดสินเชื่อดำกว่าตามรูปที่ 2

รูปที่ 2 หนี้ครัวเรือนต่อ GDP ณ ไตรมาส 4/2565 ของเขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้วและตลาดเกิดใหม่

ที่มา: BIS (ธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ) / จัดทำแผนภูมิ: ธปท.

ธปท. รวมทั้งหน่วยงานผู้ให้กู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลหนี้ครัวเรือนเช่นเดียวกับงานศึกษาตามที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับการให้กู้ยืมของผู้ให้กู้กลุ่มอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากสถาบันการเงินมีบทบาทและขนาดที่มีนัยสำคัญ รวมถึงหน่วยงานผู้ให้กู้อื่น ๆ มีความพร้อมของข้อมูลมากขึ้น ธปท. จึงได้ทบทวนและปรับปรุงข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน ให้ครอบคลุมมากกว่าเงินกู้ยืมจากกลุ่มผู้ให้กู้ที่จัดเก็บอยู่เดิม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนภาพภาวะทางการเงินของภาคครัวเรือนให้ครบถ้วนใกล้เคียงจริงมากที่สุด เพื่อใช้ในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ และนโยบายการแก้ปัญหาหนี้ให้แก่ครัวเรือนที่แม่นยำมากยิ่งขึ้น

2. นิยามและขอบเขตของข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน

ข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน (Loans to Household) สถิติทางการที่ ธปท. เผยแพร่ มักถูกนำไปใช้อ้างอิงเป็นข้อมูลหนี้ครัวเรือน (Household debts) จนผู้ใช้บางส่วนเข้าใจว่า ข้อมูลทั้ง 2 ชุด คือข้อมูลเดียวกัน อย่างไรก็ตาม มาตราฐานสากลสถิติทั้ง 2 ชุด มีนิยามและองค์ประกอบความครอบคลุมแตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน ยังมีได้มีนิยามหรือองค์ประกอบที่เป็นสากล ในแต่ละประเทศจึงมีรายละเอียดความครอบคลุมที่ต่างกันทั้งในมิติของผู้ให้กู้และวัตถุประสงค์การกู้ยืม เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลหน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลจึงใช้ความพยายามอย่างที่สุด (best effort) ในการรวบรวมจากแหล่งข้อมูลเท่าที่จะทำได้ โดยมีผู้ให้กู้ ข้อมูลของบางประเทศครอบคลุมแค่สถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์เนื่องจากกำกับดูแลโดยธนาคารกลางซึ่งเป็นผู้จัดทำสถิติ บางประเทศขอความร่วมมือจากภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น สถาบันการเงินอื่น หน่วยงานราชการ หรือภาคธุรกิจร่วมด้วย ทำให้มีความครอบคลุมในมิติของผู้ให้กู้กว้างมากขึ้น สำหรับมิติด้านวัตถุประสงค์ ข้อมูลของบางประเทศครอบคลุมเฉพาะการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล และบางประเทศครอบคลุมถึงการนำไปประกอบอาชีพด้วย ความครอบคลุมของข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ครัวเรือนของไทย และตัวอย่างคำศัพท์และนิยามของประเทศต่าง ๆ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้เรียกเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนของประเทศต่าง ๆ

ประเทศ/ กลุ่มประเทศ	คำศัพท์ที่ใช้เรียก เงินให้กู้ยืมแก่ภาค ครัวเรือน (Term)	ความหมาย
ไทย	Loans to Households	เงินให้กู้ยืมทุกประเภทที่ให้แก่บุคคลธรรมดาที่อยู่อาศัยในประเทศ (resident) ทั้งเงินเบิกเกินบัญชี เงินให้กู้ยืมทั่วไป ตัวเงินที่เปลี่ยนมือไม่ได้ และเงินลงทุนในลูกหนี้ รวมทุกสกุลเงินในทุกวัตถุประสงค์ โดยรวมเฉพาะส่วนที่เป็นเงินต้น (ไม่รวมดอกเบี้ยคงค้าง)
ญี่ปุ่น	Loans to Households	เงินให้กู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัยและเพื่ออุปโภคบริโภค
สหภาพยุโรป	Loans granted to households	เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนและองค์กรไม่แสวงหากำไร
มาเลเซีย	Loans to Household sector	เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดาของธนาคาร (ไม่รวม non-bank) โดยไม่รวมเงินกู้เพื่อประกอบกิจการ
ฝรั่งเศส	Loans to individuals	เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดาจากสถาบันการเงินในประเทศ
อังกฤษ	Lending to Individuals (excluding student loans)	เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดาจากสถาบันการเงิน โดยไม่รวมเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาและเพื่อประกอบกิจการ
แคนาดา	Credit liabilities of households	เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน (รวมกิจการที่ไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล) จากทุกภาคเศรษฐกิจ

เกาหลีใต้	Credit to households	เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจากสถาบันการเงินที่รับฝากเงิน สถาบันการเงินที่ไม่รับฝากเงิน และสินเชื่อการค้า
สิงคโปร์	Consumer loans	เงินให้กู้ยืมและเงินทรองจากธนาคารแก่บุคคลธรรมดา โดยไม่รวมเงินให้กู้ยืมเพื่อประกอบกิจการ
สหรัฐอเมริกา	Consumer Credit	เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดาเพื่ออุปโภคบริโภคในครัวเรือน โดยไม่รวมเงินกู้ยืมที่มีอสังหาริมทรัพย์ค้ำประกัน

ขณะที่ **หนี้ครัวเรือน (Household debt)** ตามนิยามขององค์การระหว่างประเทศ เช่น BIS (ธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ) IMF (กองทุนการเงินระหว่างประเทศ) หรือ OECD (องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ) หมายถึง หนี้สินรวมทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือทางการเงินทุกประเภท ได้แก่ ตราสารหนี้ (debt securities) เงินกู้ยืม (loans) รวมถึงหนี้สินอื่น ๆ ของภาคครัวเรือน ที่มีต่อทุกภาคเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเงินกู้ยืมเป็นหนี้สินที่รวมทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยค้าง ส่วนตราสารหนี้เป็นหนี้สินตามมูลค่าตลาด

หนี้ครัวเรือนที่มีความครอบคลุมครบถ้วนตามนิยามสากลข้างต้น จำเป็นต้องใช้ข้อมูลในระบบบัญชีประชาชาติ หรือ System of National Accounts จากส่วนที่เป็นงบแสดงฐานะการเงินแบบจำแนกภาคเศรษฐกิจของคู่สัญญาของภาคครัวเรือน หรือ Household and NPISHs Sectoral Balance Sheet อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีข้อมูลงบแสดงฐานะการเงินดังกล่าวที่สมบูรณ์ ดังนั้น ถึงแม้ว่าความครอบคลุมของข้อมูลชุดเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจะแคบกว่า แต่ก็ยังเป็นข้อมูลที่มีขอบเขตใกล้เคียงมากที่สุดที่สามารถนำมาใช้ทดแทนได้ ประเทศไทยจึงใช้ข้อมูลสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนและสถิติหนี้ครัวเรือนเป็นข้อมูลชุดเดียวกัน ซึ่งการเปรียบเทียบความครอบคลุมของหนี้ครัวเรือน ตามนิยามสากล และเงินให้กู้ยืมแก่ครัวเรือนของไทย แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความครอบคลุมของหนี้ครัวเรือน (ตามนิยามสากล) และเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนของไทย (ก่อนการปรับปรุง)

มิติต่าง ๆ ของความครอบคลุม	หนี้ครัวเรือน (นิยามสากล)	เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน หรือ หนี้ครัวเรือนของไทย (ก่อนการปรับปรุง)
1. ผู้กู้ครัวเรือน	✓	✓
องค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือน (NPISHs*)	✓	✗
2. ผู้ให้กู้		
สถาบันการเงิน	✓	✓
ภาครัฐบาล	✓	✗
ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน	✓	✗
เจ้าหนี้ต่างประเทศ	✓	✗

3. เครื่องมือทางการเงิน		
เงินกู้ยืม	✓	✓
ตราสารหนี้	✓	×
หนี้สินอื่น ๆ เช่น หนี้สินทางการค้า	✓	×
4. การวัดมูลค่า		
เงินกู้ยืม		
เงินต้น	✓	✓
ดอกเบี้ยค้างรับ	✓	×
ตราสารหนี้		
มูลค่าตลาด	✓	-

*ตัวอย่างขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือน หรือ NPISHs ได้แก่ วัด โบสถ์ องค์กรทางศาสนา มูลนิธิเพื่อการกุศล สโมสรกีฬา สหภาพแรงงาน และพรรคการเมือง

ทั้งนี้ แต่ละประเทศมักนำสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนหรือหนี้ครัวเรือนมาจัดทำเป็นอัตราส่วนหนี้สินของภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศ เพื่อประเมินระดับหนี้ของภาคครัวเรือนมีมาก-น้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับขนาดเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจากฐานข้อมูลของ BIS ประเทศต่าง ๆ มีอัตราส่วนของหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวอย่างอัตราส่วนหนี้สินของภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศต่าง ๆ ณ ไตรมาส 4/2565 จากฐานข้อมูลของ BIS

ประเทศ/กลุ่มประเทศ	หนี้สินของภาคครัวเรือนต่อ GDP* ณ ไตรมาส 4/2565
ไทย**	87.7
ญี่ปุ่น	68.2
สหภาพยุโรป	57.4
มาเลเซีย	66.8
ฝรั่งเศส	66.2
สหราชอาณาจักร	83.5
แคนาดา	102.4
เกาหลีใต้	105.0
สิงคโปร์	48.6
สหรัฐอเมริกา	74.4
จีน	61.3

*Total credit to households (core debt) to GDP (BIS) ซึ่งผู้กู้รวมองค์กรไม่แสวงหากำไร

** ก่อนการปรับปรุง

3. การปรับปรุงสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน

สถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนของ ธปท. ก่อนการปรับปรุง ประกอบด้วย สถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนที่จำแนกตามสถาบันผู้ให้กู้และตามวัตถุประสงค์การกู้ โดยมีมติของผู้ให้กู้ ธปท. ได้จัดเก็บและขยายความครอบคลุมข้อมูลการให้กู้ยืมของผู้ให้กู้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถิติชุดล่าสุดก่อนการปรับปรุงมีองค์ประกอบของผู้ให้กู้ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่รับฝากเงิน บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และสหกรณ์ออมทรัพย์ นอกจากนี้ ธปท. ยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานกำกับดูแลอื่นและจากสถาบันการเงินโดยตรง เช่น ธุรกิจสินเชื่อที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-bank) บริษัทประกันภัยและประกันชีวิต บริษัทหลักทรัพย์ ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ โรงรับจำนำ เป็นต้น ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4 สถิติชุดนี้เริ่มเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม 2556 โดยมีข้อมูลย้อนหลังเริ่มตั้งแต่ไตรมาส 1 ปี 2546

ส่วนมิติวัตถุประสงค์การกู้ยืม ธปท. เห็นว่า ข้อมูลที่จำแนกวัตถุประสงค์จะช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลทราบถึงการนำเงินกู้ยืมไปใช้ในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของสินเชื่อแต่ละประเภทได้ดียิ่งขึ้น จึงได้จัดทำและเผยแพร่สถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์เมื่อต้นปี 2563 โดยมีข้อมูลย้อนหลังเริ่มตั้งแต่ไตรมาส 1 ปี 2555 โดยวัตถุประสงค์ที่จำแนกได้มีดังต่อไปนี้

- เพื่ออุปโภคบริโภค
 - เพื่อซื้ออาหาริมทรัพย์
 - ซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์
 - เพื่อการศึกษา
 - อุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่น
 - บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของ ธปท.
 - สินเชื่อส่วนบุคคลอื่น ๆ (ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับของ ธปท.)
- เพื่อประกอบอาชีพ
- อื่น ๆ

สำหรับการปรับปรุงสถิติในครั้งนี้เป็นการขยายความครอบคลุมของผู้ให้กู้เพิ่มเติมจากเดิมที่มีเฉพาะสถาบันการเงิน โดยมีปัจจัยหรือเกณฑ์ในการเลือกแหล่งข้อมูล ได้แก่ ความคุ้มค่า (cost and benefit) ความมีสาระสำคัญของข้อมูล (materiality) คุณภาพของข้อมูล ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความสม่ำเสมอของการเผยแพร่จากแหล่งข้อมูล ภาระของผู้รายงาน ความต่อเนื่องเพียงพอของข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์อนุกรมเวลา (time series) รวมถึงการทำประมาณการเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับที่จะต้องสามารถทำได้โดยใช้หลักสถิติที่สมเหตุสมผล จากการพิจารณาปัจจัยตามที่กล่าวถึงข้างต้น ธปท. ได้เลือกข้อมูลจาก 4 แหล่งเพื่อนำมาปรับปรุงสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน ซึ่งรวมทั้งผู้กู้ที่อยู่ในภาครัฐและภาคเอกชนด้วย ได้แก่

- การเคหะแห่งชาติ
- กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
- ธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด หรือ พิกโก้ไฟแนนซ์

- สหกรณ์ประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์นิคม และสหกรณ์บริการ

กลุ่มผู้ให้กู้เหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทในตลาดสินเชื่อภาคครัวเรือนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีการให้เงินกู้ยืมแก่ครัวเรือนเพิ่มขึ้นถึงเกือบร้อยละ 50 กล่าวคือเพิ่มขึ้นจากราว 5 แสนล้านบาท ณ ไตรมาส 1 ปี 2555 มาเป็น 7.7 แสนล้านบาท ณ ไตรมาส 1 ปี 2566

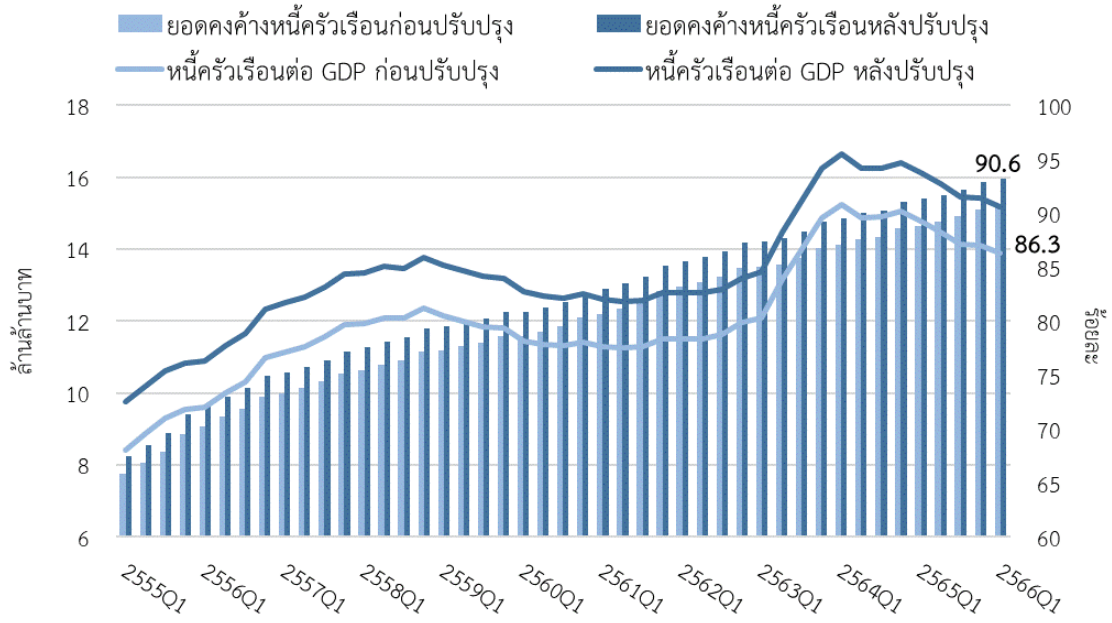
ความครอบคลุมของกลุ่มผู้ให้กู้สำหรับสถิติชุดที่ปรับปรุงแล้ว สามารถจำแนกเป็นสถาบันรับฝากเงิน สถาบันการเงินอื่น และภาคเศรษฐกิจอื่น ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4 โดยมีข้อมูลย้อนหลังเริ่มตั้งแต่ไตรมาส 1 ปี 2555 ในขณะที่ข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์ภายหลังการปรับปรุงไม่มีการเปลี่ยนแปลงรายการวัตถุประสงค์จากเดิม อย่างไรก็ตาม การขยายความครอบคลุมของผู้ให้กู้ทำให้จำเป็นต้องสร้างชุดข้อมูลใหม่อีกหนึ่งชุด โดยมีข้อมูลย้อนหลังเริ่มตั้งแต่ไตรมาส 1 ปี 2555 เช่นกัน เพื่อให้แนวโน้มของข้อมูลมีความต่อเนื่องและมีข้อมูลในช่วงระยะเวลาที่ยาวเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์และการพยากรณ์ได้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความครอบคลุมในมิติของผู้ให้กู้ในชุดข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน

ความครอบคลุมก่อนปรับปรุง	ความครอบคลุมหลังปรับปรุง
<ul style="list-style-type: none"> ➢ สถาบันการเงินที่รับฝากเงิน <ul style="list-style-type: none"> ● ธนาคารพาณิชย์ในประเทศ ● สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงิน ● สหกรณ์ออมทรัพย์ ● สถาบันรับฝากเงินอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ สถาบันการเงินที่รับฝากเงิน <ul style="list-style-type: none"> ● ธนาคารพาณิชย์ในประเทศ ● สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงิน ● สหกรณ์ออมทรัพย์ ● สถาบันรับฝากเงินอื่นๆ (รวมสหกรณ์เครดิตยูเนียน)
<ul style="list-style-type: none"> ➢ สถาบันการเงินอื่น <ul style="list-style-type: none"> ● บริษัทบัตรเครดิต ลิซซิ่ง และสินเชื่อส่วนบุคคล ● บริษัทประกันภัยและประกันชีวิต ● บริษัทหลักทรัพย์ ● ธุรกิจบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน ● โรงรับจำนำ ● สถาบันการเงินอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ สถาบันการเงินอื่น <ul style="list-style-type: none"> ● บริษัทบัตรเครดิต ลิซซิ่ง และสินเชื่อส่วนบุคคล ● บริษัทประกันภัยและประกันชีวิต ● บริษัทหลักทรัพย์ ● ธุรกิจบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน ● โรงรับจำนำ ● สถาบันการเงินอื่นๆ (รวมธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด หรือ พิกอไฟแนนซ์)
	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ภาคเศรษฐกิจอื่น (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, การเคหะแห่งชาติ, สหกรณ์การเกษตร, สหกรณ์บริการ, สหกรณ์นิคม, สหกรณ์ประมง, สหกรณ์ร้านค้า)

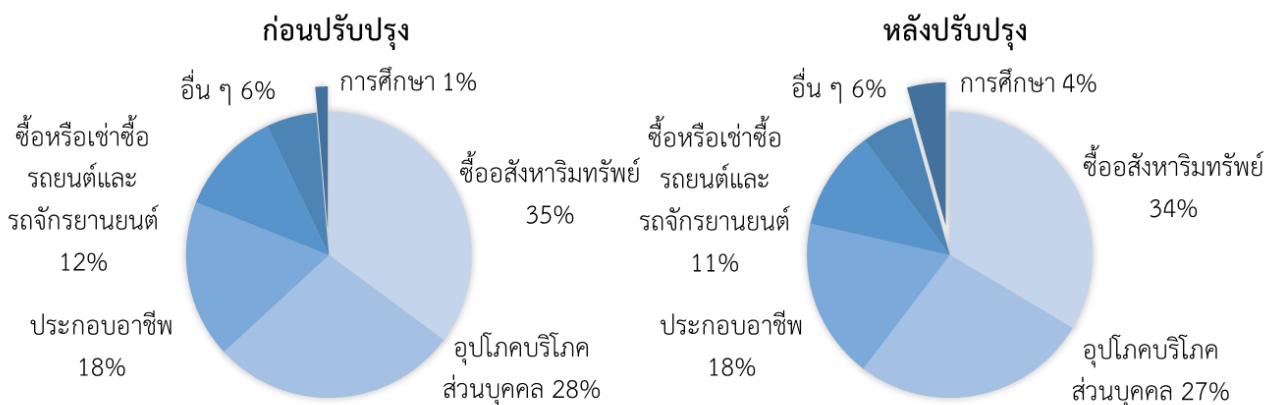
เมื่อปรับปรุงความครอบคลุมของสถาบันผู้ให้กู้แล้ว ยอดคงค้างรวมของเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน ณ ไตรมาส 1 ปี 2566 เพิ่มขึ้น 7.7 แสนล้านบาท ขณะที่อัตราส่วนเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 86.3 เป็นร้อยละ 90.6

รูปที่ 3 แผนภูมิเปรียบเทียบยอดคงค้างเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน และหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ก่อนและหลังการปรับปรุงความครอบคลุม

สำหรับวัตถุประสงค์การกู้ยืมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา โดย ณ ไตรมาส 1 ปี 2566 เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นจากสถิติชุดเดิม 4.8 แสนล้านบาทหรือมากกว่า 2 เท่า แต่โดยรวมแล้วสัดส่วนของเงินกู้ยืมแต่ละวัตถุประสงค์ไม่แตกต่างจากเดิมมากนัก โดยวัตถุประสงค์หลักยังคงเป็นการกู้ยืมเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ รองลงมาคือการกู้ยืมเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล

รูปที่ 4 แผนภูมิเปรียบเทียบสัดส่วนเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกวัตถุประสงค์ ณ ไตรมาส 1/2566 ก่อนและหลังการปรับปรุงความครอบคลุม

4. บทสรุป

สถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน เป็นข้อมูลที่หลายภาคส่วนให้ความสนใจติดตามอยู่เสมอ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยสะท้อนถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภาคครัวเรือนในประเทศ ที่ผ่านมา ธปท. จึงมีการปรับปรุงขยายความครอบคลุมสถิติดังกล่าวอยู่เป็นระยะ ๆ สำหรับการปรับปรุงในครั้งนี้ เพื่อให้สถิติดังกล่าวสะท้อนระดับหนี้ของภาคครัวเรือนที่ใกล้เคียงจริงมากที่สุด ธปท. และหน่วยงานผู้ให้กู้มีความพยายามในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลจากทุกแหล่งที่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งได้เพิ่มความครอบคลุมเงินให้กู้ยืมของกลุ่มผู้ให้กู้อื่น ๆ ได้แก่ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา การเคหะแห่งชาติ ธุรกิจไฟโพลีแวนซ์ และสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ เข้ามาด้วย เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่มีบทบาทการให้กู้ยืมแก่ครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีความพร้อมทั้งด้านคุณภาพของข้อมูล และการให้ข้อมูลที่เพียงพอเพื่อให้สามารถใช้งานและเผยแพร่ได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนของไทยมีนิยามและขอบเขตใกล้เคียงกับข้อมูลของต่างประเทศแต่ยังไม่ครอบคลุมในมิติต่าง ๆ เท่ากับหนี้สินของภาคครัวเรือนตามนิยามสากลขององค์การระหว่างประเทศ

ข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนต่อ GDP หลังการปรับปรุงมีการปรับเพิ่มขึ้นจากข้อมูลก่อนปรับปรุงเฉลี่ยร้อยละ 4.5 ตลอดทั้งชุดข้อมูล โดยในข้อมูลที่จำแนกตามผู้ให้กู้มีการเพิ่มผู้ให้กู้ภาคอื่น ๆ เข้ามาด้วยนอกเหนือจากภาคสถาบันการเงิน ส่วนข้อมูลที่จำแนกตามวัตถุประสงค์การกู้ยืมมีความใกล้เคียงกับสัดส่วนเดิม มีเพียงสัดส่วนของเงินกู้เพื่อการศึกษาที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1 เป็นร้อยละ 4 ของเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนทั้งหมด

ทั้งนี้ ธปท. กำหนดการเผยแพร่ข้อมูลสถิติชุดใหม่ที่จำแนกตามกลุ่มสถาบันผู้ให้กู้และวัตถุประสงค์การกู้เป็นรายไตรมาส ล่าช้า 1 ไตรมาส เริ่มตั้งแต่ข้อมูลไตรมาส 1 ปี 2566 โดยมีข้อมูลย้อนหลังถึงงวดไตรมาส 1 ปี 2555 ในวันที่ 30 มิถุนายน 2566 เป็นต้นไป และสำหรับสถิติชุดปัจจุบันจะเผยแพร่จนถึงข้อมูลงวดไตรมาส 4 ปี 2566

เอกสารอ้างอิง

Bank for International Settlements. (2 มิถุนายน 2566). *Total credit to households (core debt): BIS*.

เรียกใช้เมื่อ 20 มิถุนายน 2566 จาก เว็บไซต์ Bank for International Settlements:

<https://stats.bis.org/statx/srs/table/f3.1>

Bank for International Settlements. (ม.ป.ป.). *About credit statistics: BIS*. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2565 จาก เว็บไซต์ Bank for International Settlements:

https://www.bis.org/statistics/about_credit_stats.htm?m=2673

Bank Negara Malaysia. (ม.ป.ป.). *Publications - Monthly Highlights & Statistics in April 2022*. เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2565 จาก เว็บไซต์ Bank Negara Malaysia: <https://www.bnm.gov.my/-/monthly-highlights-statistics-in-april-2022>

Bank of England. (14 กุมภาพันธ์ 2562). *Further details about total lending to individuals data*.

เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2565 จาก เว็บไซต์ Bank of England:

<https://www.bankofengland.co.uk/statistics/details/further-details-about-total-lending-to-individuals-data>

Bank of Japan. (ม.ป.ป.). *[Notes on Statistics] Monetary Aggregates (Market volume, outstanding) / Outstanding of Deposits and Loans*. เรียกใช้เมื่อ 28 เมษายน 2565 จาก เว็บไซต์ Bank of Japan:

<https://www.boj.or.jp/en/statistics/outline/note/notest33.htm/#08>

Bank of Korea. (28 พฤษภาคม 2565). *Economic Statistics System - Search Stat*. เรียกใช้เมื่อ 14

มิถุนายน 2565 จาก เว็บไซต์ Economic Statistics System: <https://ecos.bok.or.kr/#/SearchStat>

Banque de France. (1 เมษายน 2565). *Loans to individuals, France 2022Feb*. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน

2565 จาก เว็บไซต์ Banque de France: <https://www.banque-france.fr/en/statistics/loans-individuals-france-2022feb>

Board of Governors of the Federal Reserve System. (5 มิถุนายน 2563). *The Fed - Consumer Credit - G.19 - About*. เรียกใช้เมื่อ 13 มิถุนายน 2565 จาก เว็บไซต์ Federal Reserve Board:

<https://www.federalreserve.gov/releases/g19/about.htm>

European Central Bank. (18 สิงหาคม 2563). *European Central Bank - Statistical Data Warehouse - Quick View*. เรียกใช้เมื่อ 18 เมษายน 2565 จาก เว็บไซต์ European Central Bank:

https://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?SERIES_KEY=332.QSA.Q.N.I8.W0.S1M.S1.N.L.LE.F4.T._Z.XDC_R_B1GQ_CY._T.S.V.N._T

Monetary and Financial Dept. International Monetary Fund. . (ตุลาคม 2560). *Global Financial Stability Report, October 2017 Is Growth at Risk?* Washington, D.C.: International Monetary Fund.

Monetary Authority of Singapore. (26 กุมภาพันธ์ 2563). *MAS Monthly Statistical Bulletin - I.5A Commercial Banks: Loans and Advances to Residents by Industry*. เรียกใช้เมื่อ 13 มิถุนายน 2565 จาก เว็บไซต์ Monetary Authority of Singapore:
<https://eservices.mas.gov.sg/statistics/msb-xml/Report.aspx?tableSetID=l&tableID=l.5A>

OECD. (ม.ป.ป.). *Household accounts - Household debt - OECD Data*. เรียกใช้เมื่อ 18 เมษายน 2565 จาก เว็บไซต์ OECD: <https://data.oecd.org/hha/household-debt.htm>

Statistics Canada. (18 ธันวาคม 2563). *Guide to the Monthly Credit Aggregates*. เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2565 จาก เว็บไซต์ Statistics Canada: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/pub/13-605-x/2020001/article/00004-eng.pdf?st=C41h4j3e>

Statistics Canada. (13 มิถุนายน 2565). *Credit liabilities of households*.
doi:<https://doi.org/10.25318/3610063901-eng>

ธนาคารแห่งประเทศไทย.ทีมสถิติการเงินการคลัง 1-2. (ม.ป.ป.). *คำอธิบายข้อมูล: EC_MB_039 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน*. เรียกใช้เมื่อ 18 เมษายน 2565 จาก เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย:
https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/DownloadFile.aspx?file=EC_MB_039_TH.PDF

รชต ตั้งนรารัชชกิจ. (18 มกราคม 2565). *หนี้ครัวเรือน: ปัญหาที่ทุกคนต้องร่วมด้วยช่วยกันแก้*. เข้าถึงได้จาก
เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย:
https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_18Jan2022-2.aspx

ผู้จัดทำ

พิชามณูช้ กิตติอัครเสถียร
ผู้วิเคราะห์อาวุโส
ธนาคารแห่งประเทศไทย
Pichamki@bot.or.th

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามผู้ให้กู้ชุดเดิมกับข้อมูลปัจจุบัน
หลังการปรับปรุงความครอบคลุมสำหรับงวดไตรมาส 1 ปี 2566

(หน่วย: ล้านบาท)

	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง
	Q1/2566	Q1/2566
1 สถาบันรับฝากเงิน	12,834,383	12,890,446
2 ธนาคารพาณิชย์	6,327,510	6,327,510
3 สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงิน	4,262,938	4,262,938
4 สหกรณ์ออมทรัพย์	2,241,722	2,241,722
5 สถาบันรับฝากเงินอื่นๆ	2,213	58,276
6 สถาบันการเงินอื่น	2,359,634	2,366,114
7 บริษัทบัตรเครดิต ลิซซิ่ง และสินเชื่อส่วนบุคคล	1,848,409	1,848,409
8 บริษัทประกันภัยและประกันชีวิต	179,401	179,401
9 บริษัทหลักทรัพย์	116,460	116,460
10 ธุรกิจบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน	87,955	87,955
11 โรงรับจำนำ	82,264	82,264
12 สถาบันการเงินอื่นๆ	45,145	51,625
13 อื่น ๆ	-	703,741
14 รวม	15,194,016	15,960,301
15 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนต่อ GDP (%)	86.3	90.6
16 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนต่อ GDP ปรับฤดูกาล (%)	86.2	90.6

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์การกู้ยืมชุดเดิมกับข้อมูลปัจจุบันหลังการปรับปรุงความครอบคลุมสำหรับงวดไตรมาส 1 ปี 2566

(หน่วย: ล้านบาท)

	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง
	Q1/2566	Q1/2566
1 เพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	11,615,763	12,140,717
2 เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์	5,341,316	5,352,505
3 ซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์	1,809,336	1,809,336
4 เพื่อการศึกษา	211,858	696,449
5 อุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่น	4,253,253	4,282,427
6 of which บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของรพท.	1,233,927	1,233,927
7 เพื่อประกอบอาชีพ	2,714,557	2,897,568
8 อื่นๆ	863,697	922,015
9 รวม	15,194,016	15,960,301
10 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนต่อ GDP (%)	86.3	90.6